

УДК 65.011.12

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Піддубна Л. І., д.е.н., професор кафедри каф. економіки та оцінки майна підприємств Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, Харків, Україна

Анотація – Проаналізовано особливості сучасних систем інформаційного забезпечення вітчизняних підприємств. Зазначені основні проблемні аспекти прийняття управлінських рішень в умовах інформаційних систем, що орієнтовані на зовнішніх користувачів. Приведено головні вимоги до організації системи обліку інформації, такі як достовірність, суттєвість та своєчасність

Ключові слова – Управлінські рішення, інформаційне забезпечення, достовірність, суттєвість та своєчасність інформації.

Ефективне управління підприємством потребує такої організації інформаційного забезпечення, що дозволяє менеджерам та управлінцям не тільки збирати інформацію, а й управляти з її допомогою. Планування цілей майбутнього розвитку підприємства та заходів їх досягнення – найбільш складна та відповідальна частина процесу управління, яка покладена в першу чергу на керівників та власників бізнесу. Ефективність та результативність їх рішень та заходів залежить, по-перше, від інформації, що була їм надана обліковою системою, і, по-друге, від їх знань, вмінь, практичного досвіду та інтуїції.

На практиці керівники та власники підприємства (внутрішні користувачі) змушені задовольнятися інформацією не тією, що їм потрібна, а інформацією, що орієнтована перш за все на потреби зовнішніх користувачів – інвесторів, контролерів, постачальників, клієнтів. Наприклад, керівник вирішує проблему оновлення асортименту продукції. Інформації, що необхідна йому для прийнята вірного рішення з цієї проблеми, ні бухгалтерській, ні податковий облік запропонувати не в змозі. Подібна ситуація нестачі даних

виникає, якщо керівник в середині місяця хоче знати, чи будуть виконані плани продажів за місяць, чи коли власник (керівник) хоче убезпечити себе від некваліфікованих чи недобросовісних менеджерів, бухгалтерів, фінансистів. Для вирішення зазначених та інших проблем необхідна інформація, що надається системою обліку, яка орієнтована перш за все на потреби менеджерів та управлінців, а не зовнішніх користувачів.

Ідеологія обліку, що орієнтований на потреби управління, полягає в тому, що саме менеджмент вирішує яка інформація, коли і в якому обсязі повинна бути надана інформаційною системою підприємства. Якщо облік організовано таким чином, що він продукує і надає інформацію, яка не задовольняє потреби менеджменту, то ефективне управління підприємством стає неможливим.

Узагальнюючі науковий доробок іноземних та вітчизняних науковців у галузі інформаційного забезпечення менеджменту, можна виділити три головних вимоги до її організації, які, як свідчить практика, на більшості сучасних вітчизняних підприємств, не виконуються.

Першою вимогою до інформаційного забезпечення на підприємстві є достовірність інформації. Достовірність – це властивість інформації не мати прихованих помилок, тобто в наданій інформації відсутні навмисні та ненавмисні спотворення. Критично важливою є достовірність інформації для керівництва при плануванні цілей та задач подальшого розвитку підприємства та контролю за їх виконанням. Також власник бізнесу повинен мати таке інформаційне забезпечення, яке б дозволило йому контролювати дії найманих менеджерів та директорів, їх ділову порядність та рівень кваліфікації. Рішення, що були прийняті на основі недостовірної інформації, здатні призвести до катастрофі-

чних наслідків для підприємства. Тому, приймаючи управлінські рішення, керівнику необхідна впевненість в тому, що надана інформація є достовірною і має потрібну ступінь точності.

Другою вимогою для організації обліку інформації на підприємства є ретельний відбір інформації. Одна із суттєвих проблем інформаційного забезпечення управлінського процесу – надлишковість показників, які контролюються щоденно та щомісячно. Надлишок інформації має такі ж негативні наслідки, як і її недостатність. Недостатність інформації може призвести до прийняття помилкових та неефективних рішень. При надлишку інформації виникає проблема відбору дійсно необхідних та потрібних даних, що призводить до гальмування процесу прийняття управлінських рішень. Для менеджера та управлінця головним є не збирати інформацію, а управляти за її допомогою. Це можливо лише в тому випадку, коли система обліку інформації надає дійсно суттєву інформацію, пропуск та спотворення якої впливає на управлінське рішення. Ретельний відбір системою обліку дійсно необхідної інформації дозволяє управлінцям та власнику виявляти так звані пріоритетні зони управління. Розуміння саме таких зон впливу дозволяє з мінімальними зусиллями різко покращити ефективність управління, прибутковість та конкурентоспроможність підприємства.

Треба також враховувати, що суттєвість інформації також підтримується та забезпечується її правильною подачею та оформленням. Оформлення та структура документів, що містять управлінську інформацію, повинно бути таким, щоб акцентувати увагу на найбільш важливих та суттєвих даних.

Третя вимога до інформаційного забезпечення підприємства – своєчасність та надання інформації у режимі реального часу. Це одна з найбільш важлива характеристика інформації, оскільки достовірною та суттєвою інформації, яку власник та менеджер отримує несвоєчасно, стає незатребуваною та марною для прийняття ефективних рішень

та ефективного управління. Чим коротший інтервал часу між певною подією та моментом, коли інформацію про цю подію отримує керівник або власник, тим більша ступінь її своєчасності. Інформація про події, яку отримують в режимі реального часу, має найвищий ступінь своєчасності та цінності для управління.

Не дивлячись на певну простоту зазначених вимог до організації інформаційного забезпечення, нажалі вони не реалізовані в інформаційних системах більшості вітчизняних підприємств. Це призводить до гальмування процесу прийняття управлінських рішень та зниження їх якості, що негативно впливає на рівень конкурентоспроможності підприємства та на розмір його ринкової винагороди.

Список використаної літератури

1. Матвієнко Г. Внутрішня управлінська звітність / Г.Матвієнко // Баланс . – 2011. - №15. – С.31
2. Скоун Тони. Управленческий учет: как его использовать для контроля бизнеса: пер. с англ. / Скоун Тони. - М.: Аудит: ЮНИТИ, 1997. – 180с.
3. Суттєвість інформації як один із основних принципів формування облікової політики підприємства / Клевець В.Б. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://magazine.faa.org.ua/suttevist-informacii-yak-odin-iz-osnovnih-principiv-formuvannya-oblikovoi-politiki-pidpriemstva.html>
4. Тесленок І. М., Кучеренко М. О. Сутність і структура інформаційного потенціалу підприємства / Тесленок І. М., Кучеренко М.О. // Бізнес-інформ. – 2011. – №6. – С.124-127.
5. Фоміна О. В. Організація управлінського обліку на підприємстві торгівлі / Фоміна О. В. // Бізнес-інформ. – 2015. – №7. – С.295-299.
6. Шеремет А.Д. Управленческий учет: Учебное пособие / Шеремет А.Д. – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2000. – 512с.

Автори

Піддубна Людмила Іванівна, д.е.н, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, (L.i.poddubnaya@gmail.com)

Тези доповіді надійшли 5 лютого 2016 року.

Опубліковано в авторській редакції.